

Das Beckwerk – Du musst

ESSAY: Den danske kunstner Claus Beck Nielsen erklærede sig for død i 2001, op av askerne steg Das Beckwerk, omfattende projekt der har som sin mission at problematisere både kunst og politik og deres indbyrdes forhold. Das Beckwerk ønsker at gøre en forskel, at forandre verden derude. Men bruger Das Beckwerk kunst som middel til forandring eller er det kunsten selv der er forandringen, spørger Alexander Carnera?

ALEXANDER CARNERA

Skribent og forfatter

sit store romanværk *Manden uden egenskaber* om det nye menneske og om livet som et net af relationer uden centrum, introducerer Robert Musil den såkaldte «Parallelaktionen», søsættelsen af en stor idé. Det er kommet østrigerne for øre, at tyskerne vil fejre deres kejzers jubilæum med stor pragt. De vil komme dem i forkøbet og fejre deres kejser med endnu større pragt. Der nedsættes en komité, der skal udklække en fejring, der ikke må afspejle mindre end en samlende idé for hele det habsburgske rige. Hovedpersonen Ulrich bliver involveret i denne komité og kan fra sidelinjen se ironisk til, mens den ene store idé efter den anden bliver præsenteret med begejstring, for siden modstræbende at blive fejret af bordet.

1. januar 2004 går Claus Beck Nielsen alias Das Beckwerk med en ledsager kaldet «Rasmussen» ind i Irak, iklædt næsten tidløse jakkesæt og grimme slips, bærende på en sølvgrå metalkasse med påskriften «The Democracy Destination: Iraq». Das Beckwerk erklærer sig selv for Irakisk territorium. Dette blev dog allerede i en vis forstand kundgjort i Danmark 30. januar 2003 i forbindelse med opførslen af teaterstykket i Gladsaxe Teater nord for København der også erklæres som irakisk territorium. Med denne gestus gøres Das Beckwerk med ét slag til et nomadisk parlament. Som en parallelaktion til den amerikanske invasion ønsker Das Beckwerk at træde ind i den irakiske undtagelsestilstand, ind i opløsningen og dér få folket i tale, samle dem i større og mindre grupper, skabe den civile agora, indlede en ny samtale.

Das Beckwerk har som i Musils parallelaktion en bedre og større idé end de andre, en ægte idé, en idé der kræver andre ord, ambitioner og handlinger, men som udspiller sig parallelt med den amerikanske aktion, som når det kommer til stykket er mindre ambitiøs. Med sig i metalkassen bærer man den usynlige visdom fra den europæiske oplysnings- og dannelsesstradition kaldet det nomadiske parlament, en mobil drømmen på folkets niveau.¹ En parallelaktion iværksat som idé og performance, som politik og kunst. Det offentlige rum er forsvundet og må generobres i nye opfindsomme former. Den farlige mission afløses af en værkproduktion, en bog. Bogen er én lang undersøgelse af hvorfra man kan tale, hvem europæeren er, hvad demokratiet kan være når det begynder forfra, hvad det overhovedet vil sige at møde det andet menneske, om hvornår man ser virkeligheden i øjnene.²

Usædvanlig for kunstnere i dag, udmærker Das Beckwerk sig ved en konstant prøvende selviagttagende tankeoperation, at sætte ord på afmagten og på handlingens mulighed. Das Beckwerk er dog heller ikke noget let genkendeligt kunstforetagende. Man benævner sig selv «en transnational virksomhedskonstruktion», der lever af at holde foredrag, skriver bøger, lave teater og performance. Selv om Claus Beck Nielsen er død kan vi identificere den empiriske person som står for de fleste af Das Beckwerks aktiviteter. Denne person agerer både kunstner (musiker, performer, forfatter, skribent), virksomhedsejer (opdaterer hjemmeside, links, forlagspleje, netværk, og nu også engageret af Copenhagen Business School og Center for Kunst og Lederskab) leder (træffer beslutninger, organiserer teater, rejser, performance, søger legater) og politiker (skaber nye rum for social-politisk udveksling). Der er altså på papiret tale om et mangesidet engagement.

KORT FØR VALGET der leder op til George W. Bushs anden præsidentperiode, drager Das Beckwerk af sted til det forjættede Amerika. Også denne gang ankommer han og hans makker med demokratiet i hånden til et land hvor frihed er skrevet ind i forfatningen, og hvor Tocqueville som én af landets demokratiske fædre har beskrevet det som selve essensen ved Amerika. Selv karakteriserer de missionen som en art tragisk og ufrivillig konsekvens af det udvidede kunstbegreb.³ Vi trækkes gennem *fortunas* morads, en passage af tilfældige begivenheder, i fly, ved frokostborde, Starbucks-caféer, Rasmussens storspisende facon. Efterhånden spørger læseren sig selv hvad det er for en slags litteratur vi får. Er det overhovedet litteratur?

Hvordan kan vi skabe et rum for handlinger der ikke er styret af abstrakte mål, af ideologi, af forestilling om frelse, om økonomisk vinding, om partipolitisk anerkendelse

Selviagttagelsen drives frem af en vedvarende spørgen til og punktering af egen mission. At mislykkes bliver den litterære strategi, på én gang bogens drivkraft og komposition. Bogen er også historien om et «anti-plot», en slags omvendt, hvorefter den suveræne ikke længere er den på

papiret stærke statsmagt (USA), men snarere den statsløse, «the non-citizen». Netop som «ikke-anerkendt-borger». I denne tilstand, i hvilken den enkelte ikke kan identificeres ved navn, nationalitet, status, arbejde, hvor han kan være og blive en hvilken-somhelst, aner man det politiske menneske *par excellence*.

De store ideer om demokratiet, om politikens mulighed i en afpolitiseret verden finder et begyndende udtryk gennem Das Beckwerks oplæsninger og manifestationer på en gade midt i Washington, men lidt efter lidt bliver det mennesket som et slags rent mulighedsvæsen der synes at drive handlingen frem. Det er Rasmussens og Das Beckwerks fortabthed i det amerikanske, deres afmagt som var de eksilerede jøder, længselsfulde, skrøbelige, udsatte, sårbare, helt åbne, helt nøgne, naive, forundrede, håbefulde, to mænd med grimme slips der har børn, der hjemme i Danmark ikke kan holde ud den danske velfærds tomhed – det er dem der agerer på denne scene. Spørgsmålet er hvad og om der overhovedet kan siges noget kvalificeret om eksperimentet Das Beckwerks egenart. Skaber den et værk der fastholder os på sansningen i et materiale (her litteraturen) som overskrider kunstnerens følelser, motiv og flittige kunstsribenters dom, et værk der kan stå af sig selv efter hændingen er slut, lyset slukket for de mange billeder af den magre Claus? Skabes der en ny sansning, en ny politik? Er kunsten ændringen eller er ændringen noget andet?

«HEJ CLAUS,» sagde jeg og stak en gulerod i munden da vi begge forlod foredragsrummet for at holde en pause og strække benene i et af de tilstødende lokaler. Han kiggede på mig: «Jeg hedder ikke Claus.» «Nå, hvad hedder du så?» «Jeg hedder ingenting.» Jeg nikkede og smilede, trak mig lidt tilbage. Der var opstået et brud. Jeg var sulten og tog i stedet en bolle og gik ind ved siden af. Måske en smule forlegen, ikke skuffet, men nok forundret. Her var en mand der forsøgte at være konsekvent og – fandt jeg senere ud af da vi genoptog samtalen udenfor i de smukke omgivelser ved Bramstrup på Fyn – et menneske som hvert andet år registrerer sig med et nyt navn hos folkeregistret.

Jeg var klar over at manden der nu kun titulerer sig «Das Beckwerk» havde erklæret sig selv for død i 2001 og at han skrev en roman om dette. Claus Beck Nielsen (2003): *Claus Beck Nielsen (1963–2001) – en biografi*, København, Gyldendal. Men han stoppede ikke her. Idéerne skulle leve ud, han måtte skabe en praksis, indlede en måde at leve og eksistere på som et skabende menneske. Han ville ændre sit liv og derefter skabe kunst. Således levede han i en periode uden sygesikringskort og overnattede på forskellige herberge. Måske han ønskede at undersøge om det er muligt at falde igennem lemmen ned i et hul midt i velfærdsdanmark, mærke såret, skabe rum for det fatale (Baudrillard), uden at kunne samles op af en statsansat pædagog, uden at tankepolitiet kommer og drager omsorg for hans person, dvs. registrere én,

Das Beckwerk. © Scanpix

ens uddannelse, job, status, nationalitet, sørger for at man bliver genkendelig, stabil, noget forståeligt og håndgribeligt?

Det som kunne ligne et anstrengt eksperiment om selvdannelse og livspolitik, viser sig imidlertid kun at være begyndelsen på et langt større projekt der til stadighed har som sin mission at problematisere både kunst og politik og deres indbyrdes forhold.

Verden forbliver den samme, men måden vi ser på har forandret sig

Udgangspunktet var et forsøg på at se undtagelsestilstanden som stedet hvor for megen ophobet erfaring og historie ikke længere spærrer vejen for nye eksperimenter og muligheder. Efterhånden går det dog op for Das Beckwerk at det ikke nødvendigvis er undtagelsestilstanden, som en aktuel opløsningstilstand og krigssituation, som skaber garantien for en ny politisk mulighed. Og det er måske Das Beckwerks vigtigste bidrag. I sin form, såvel performance som litteratur, spørger Das Beckwerk: Hvad er forandring? Et spørgsmål der forbinder sig med et andet: Hvad er en handling der ikke længere er nihilistisk? Hvordan kan vi skabe et rum for handlinger der ikke er styret af abstrakte mål, af ideologi, af forestilling om frelse, om økonomisk vinding, om partipolitisk anerkendelse, en handling der ingen ideologiske interesser har, ingen transcendens, ingen forestilling om en skjult belønning i anden verden?

Min påstand er at Das Beckwerks projekt er en kamp for at overvinde nihilismen (forstået

som det ikke at ville noget, ikke at sætte noget på spil, ikke at spørge til værdien af de værdier man lever efter, ikke at tro på denne verdens muligheder, at en anden virkelighed er mulig). Hvis ikke «romanerne» *Selvmordsaktionen* og *Suverænen* skal læses som eksempler på gode historier, som erfaringsskabende litteraturoplevelser, foreslår jeg at man muligvis kan læse dem for deres utrættelige forsøg på at undersøge *handlingen som rent middel, demokrati som gestus*, som metalkassen hvor der ikke er noget i, som arrangement af møder med irakere på en mark for at få dem til at tale om deres situation, som det at skabe et rum hvor det at mødes i en lyttende samtale overhovedet bliver muligt. Det rene middel er konstruktionen af en situation der ikke er styret af et ophøjet mål. Situationen skal helst være sin egen mulige eksplosion.

Das Beckwerk konstruerer situationer udenfor institutionerne, udenfor autoritative talerækker, udenfor mærkesagernes politikersprog samtidig med at man vender tilbage til «det samme» – til demokratiet, politikken, samtalen, idealerne. I *Nietzsche et la philosophie* skriver Deleuze at Nietzsches idé om den evige genkomst, er en idé der bryder med nihilismen eftersom den evige genkomst ikke gentager det identiske, men heller frigør det som er mest bindende og som holder os nede, det som gør os tunge og uopfindsomme. Das Beckwerk både begærer og vil det samme, men det samme – demokrati og politik – er forbundet med dagligdagen, med det banale, og netop derfor også med det poetiske, det skabende, det skrøbelige, det gædefulde, det anderledes, det fantastiske. Således kan man læse *Selvmordsaktionen* og *Suverænen* som en af-helliggørelse af kunsten